

מכותל הישיבה

עלון תורני חודשי מבית מדרשם של תלמידי ישיבת הכותל

פרשת בא	כניסת השבת 16:00	ציאת השבת 17:15	גיליון 15	שבת ה'תשע"ח	העלון מוקדש לעילוי נשמת גוטה יקוט בת איילה (חזון) העלון מוקדש לעילוי נשמת שמואל בן אריה לייב
---------	---------------------	--------------------	--------------	----------------	---

ברכות ואיחולים

לרב אלון אלהרר
לרגל סיום
מבחני
רבנות עיר

לרב דניאל סגל
(דרו"א)
לרגל סיום
הש"ס

לעמדיאל יפרח
(שיעור ד')
לרגל אירוסיו
עם ענבר

לאיתן פיליפס
(שיעור ה')
לרגל אירוסיו
עם אילנה

לרב אבנר ששר
ורעייתו גילה
ומשפחתם
להולדת הנכד

למיכה דייג
(בוגר"צים)
לרגל נישואיו
עם אריאלה חוה

מכלב ועד התפילין

ר' אביעד קרבלו • מאמר פתיחה

עריכה זיו ששון ארזי
גרפיקה נח גליק

לתגובות, הערות, הארות
ושליחת מאמרים
rziv111@gmail.com

זמני תפילות ושיעורים

ליל שבת
 16:00 סדר פ"ש, שיר השירים
 16:40 תפילת מנחה בביהמ"ד
 קבלת שבת בביהמ"ד
 שיחה- מו"ר ראש הישיבה
 תפילת ערבית- ביהמ"ד
 עונג שבת בפינת בית המדרש
 עם ר' עמיחי עוזיאל
 יום השבת
 7:15 שיעור- היחס בין ההפטרה לפרשה-
 מו"ר הרב ח"י הדרי- פינת ביהמ"ד
 8:00 תפילת שחרית
 (סוף זמן ק"ש למג"א 8.26)
 הלכות שבת- מו"ר ראש הישיבה
 10:30 קידוש ושיעור פ"ש- ר' דביר לוי
 12:45 מנחה גדולה
 16:40 סעודה שלישית בחדר האוכל
 שיחה- הרב טוביה ליפשיץ
 17:50 תפילת ערבית, הבדלה
 מוצ"ש
 19:00 שיעור באגדות חז"ל מסכת
 כתובות- הרב טוביה ליפשיץ
 21:30 מלווה מלכה

שבת טובה

יהגמרא (ב"ק דף ס') אומרת ש"כלבים בוכים - מלאך המוות בא לעיר. כלבים משחקים - אליהו הנביא בא". שואל החתם סופר זצ"ל: מדוע הכלבים לא בכו וייללו במכת בכורות כאשר המוות היכה בכל בכורי מצרים, כמו נאמר "והכיתי כל בכור בארץ מצרים"? ומתוך: שלא מלאך המוות היכה את מצרים אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו, ולכן נאמר "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשוננו וכו'" - "למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל" (יא,ז). למדים אנו שהכלב ניחן אף הוא במידה מסוימת של אי אלו רגשות רוחניים והוא יודע להבחין מתי הקב"ה נמצא בכבודו ובעצמו. בתמורה לכך זכה הכלב ל-"ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, לכלב תשליכון אותו" (כב,ל). התורה מלמדת אותנו מוסר, הכרת הטוב. לכלב מגיעה חתיכת הברשר הזו בזכות ולא בחסד.

אך בכך לא תם שכרו של הכלב, חז"ל מלמדים אותנו שמצוות הכלבים מעבדים עורות לכתובת סת"ם! הכיצד ייתכן שמדבר משוקץ של חיה מאוסה יתקדש שמו של ה'?? אלא מפני שהכלבים קידשו שם שמים בכך שלא נבחו זכו לכך! מדהים!

ואם לכלב, על כך שלא חרץ את לשונו בפנינו עלינו להודות ולהכיר לו טובה, ק"ו כמה שיש לנו להודות לאלו שגומלים עמנו חסד. משפחה, חברים, בית הישיבה וכו' וכו'. אם ניקח למשל את הישיבה, כמה מחשבה ועמל יגעם רבני הישיבה ועובדיה על מנת שיהיה לנו טוב הן מבחינה רוחנית והן מבחינה גשמית. אם את הכלב צריך להעריך, כמה צריך להעריך את 'תיבת הנח' בה אנו גדלים ומתגדלים בס"ד. וכן ק"ו כמה צריכים להודות לה' יתברך על ניסיו שבכל יום עמנו. למרות האירועים הקשים שפוגעים לעיתים בעם ישראל, רשימת הניסים שמתרחשים לעם ישראל גדולים הרבה יותר. אם נחיה בצורה שיותר נעריך, מסתמא שנזכה ליותר ניסים. אם בחדשות לא יהיה כתוב "רקטה נפלה בשטח פתוח" אלא- "נס משמיים: הקב"ה כיוון את הרקטה למקום שלא היו בו בני אדם וב"ה אין נפגעים". אילו דובר צה"ל לא גיד ש- "יש לנו את הכוח לנצח כל צבא שיתקוף אותנו", אלא- נזכור "כי ה' הוא הנותן לך כח לעשות חייל" מסתמא שנזכה ליותר ניסים ועשיית חיל.

בהמשך הפרשה כתוב "והיה לך לאות". על כך כתב רבי חיים פלאגי סגולה להניצל בדרך מסכנות ואויבים שהם בבחינת כלב. וכך כתב: "בכל

טעם כעיקר ונותן טעם לפגם

ר' יונה בודו • עיון במסכת הנלמדת

מאכל שיש בו טעם של איסור, אע"פ שאין ממשות האיסור ניכרת בתערובת. דבר זה נלמד ממשרת ענבים דנזיר, ומפרשת גיעולי מדין

התורה אסרה לאכול מאכלים מסוימים, כגון דם, חלב (בציר"ה), נבילה, בשר בחלב, חמץ בפסח, כלאי הכרם ועוד. בנוסף, קי"ל שאסור לאכול

¹ מעובד מתוך הספר "עלינו לשבח", לע"נ הרב רדיאל שכח הי"ד, ולהצלת עמי".

שבפרשת מטות. לדוג': אסור לאכול בשר נבילה, וגם אסור לאכול מרק שבושל בו בשר נבילה ונתן בו טעם.

"משרת- ליתן טעם כעיקר. שאם שרה ענבים במים ויש בהן טעם יין - חייב מכאן אתה דן לכל התורה כולה: ומה נזיר שאין איסורו איסור עולם, ואין איסורו איסור הנאה, ויש היתר לאיסורו - עשה בו טעם כעיקר. כלאים, שאיסורו איסור עולם, ואיסורו איסור הנאה, ואין היתר לאיסורו - אינו דין שיעשה טעם כעיקר"

אמנם, אם הטעם של האיסור בתערובת הוא פגום, אפילו אם איננו פגום מצד עצמו, אלא שרק פוגם וגורע את טעמו הטוב של התערובת (כגון חומץ אסור שנפל על גריסים והרס את התבשיל), דבר זה מותר הוא, זהו הכלל הנקוט בידינו, שנותן טעם לפגם מותר. וז"ל הרמב"ם בדין זה:

"כבר ביארנו שאם נתן דבר האסור טעמו בדבר המותר נאסר הכל, במה דברים אמורים בשהשביחו, אבל אם פגם זה האסור למותר והפסיד טעמו הרי זה מותר, והוא שיהיה פוגם מתחלה ועד סוף, אבל אם פגם בתחלה וסופו להשביח, או השביח בתחלה אף על פי שסופו לפגם הרי זה אסור 3"

אמנם, דעת הרמב"ם הוא שיש שני יוצאים מן הכלל בדין זה, הלא המה- בשר בחלב וכלאי הכרם:

"כל האוכלין האסורין אינו חייב עליהם עד שיאכל אותן דרך הנאה, חוץ מבשר בחלב וכלאי הכרם לפי שלא נאמר בהן אכילה אלא הוציא איסור אכילתן בלשון אחרת בלשון בשול ובשלשון הקדש לאסור אותן ואפילו שלא כדרך הנייה. כיצד הרי שהמחה את החלב וגמעו כשהוא חם עד שנכוה גרונו ממנו או שאכל חלב חי, או שעירב דברים מרים כגון ראש ולענה לתוך יין נסך או לתוך קדרה של נבלה ואכלן כשהן מרין, או שאכל אוכל האסור אחר שהסריח והבאיש ובטל מאוכל אדם הרי זה פטור, ואם עירב דבר מר בתוך קדרה של בשר בחלב או ביין כלאי הכרם ואכלו חייב" (רמב"ם הלכות מאכ"א פ"ד).

הרי שהיתר נטל"פ איננו חל בבשר בחלב ובכלאי הכרם, שאף שלא כדרך הנייתו חייב בו. בטעם הדבר יש לאמר, שאופי הדין של נטל"פ הוא היתר אכילה, ומכיוון שאלו הן איסורי הנאה, לא חל דין זה עליהם.

דא עקא- שמצאנו לכאורה סתירה חזיתית בדברי הרמב"ם, שבדין טעימת קפילא (נכרי שבקי בטעמים ונאמן לקבוע אם יש טעם איסור

בתבשיל²), כלול גם אפשרות טעם פגום של בשר בחלב וכלאי הכרם. וז"ל שם בהלכה ל':

"אם היה בשר בחלב או יין נסך ויין ערלה וכלאי הכרם שנפלו לדבש, או בשר שקצים ורמשים שנתבשל עם הירק וכיוצא בהן טועם אותן העכו"ם וסומכין על פיו, אם אמר אין בו טעם או שאמר יש בו טעם ומטעם רע הוא והרי פגמו הכל מותר..."

הרי שדין נטל"פ כן חל על בשר בחלב וכלאי הכרם! בתירוץ הדבר חידש ר' חיים סולובייצ'יק יסוד נפלא בדין טעם כעיקר- שדין זה חל על הטעם היוצא, ולא על העיקר עצמו. אפשר להבין את המושג טעם כעיקר בשני מובנים: אפשר לומר שכל שטעם האיסור מורגש, האיסור המקורי איננו בטל, כלומר שזה למעשה אותו איסור. ואז קשה הסתירה ברמב"ם.

אך ניתן להגדיר שכאשר ישנו טעם איסור בתבשיל, ישנה חלות דין חדשה. התורה אסרה בשר בחלב, והתורה אסרה טעם בשר בחלב, זהו איסור נוסף, מחודש, שאיננו כלול באיסור המקורי שנופל בו איסור אף שלא כדרך הנייתו שמופקע מפטור דנטל"פ, אלא חלות דין מחודשת. התורה אסרה לאכול איסור, והתורה אסרה לאכול טעם איסור. שני דברים נפרדים.

לכאורה מוכח כן מדברי עוד ראשונים בסוגיית נטל"פ. הגמרא למדה את פטור נטל"פ שהובא לעיל מנבילה הראויה לגר- כלומר, מנבילה סרוחה שנפסלה מאכילת אדם.

"דתניא: לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך - כל הראויה לגר קרויה נבילה, שאין ראויה לגר אינה קרויה נבלה"⁶

ותמיהו הראשונים⁷- כיצד ניתן ללמוד דין של פגם פורתא של חומץ בגריסין מפגם גדול שנפסל מאכילת אדם? ותירצו שבתערובת שאני. ונראים שהם הם הדברים. בתערובת- ישנו טעם האיסור, ולא עיקר האיסור. על מנת לתת היתר נטל"פ בעיקר האיסור, הוא צריך להפסל מאכילת אדם. על מנת לפטור טעם איסור בנטל"פ, מספיק פגם פורתא, שדין שונה יש לו.

נראה לענ"ד שיש עוד נפק"מ לחקירה זו, בעניין של דיני התראה- שאם יאכל אדם מרק בטעם נבילה, יש להתרות בו באכילת טעם ולא באכילת נבילה. וצ"ע.

עונש מוות למחבלים ר' אלון אלהרר • 'אלון חודשי'

סוס בשבת בימי יונים. והביאוהו לבית דין וסקלוהו. לא מפני שראוי לכך, אלא שהשעה צריכה לכך⁸

בגמרא בסנהדרין דף נד מסופר על בת כהן שזינתה ושרפה רב יוסף. הגמרא מביאה שטעה רב יוסף בכך שהרגה כיוון 'בזמן שאין כהן- אין משפט'. הנימוק⁹ שואל על כך שהרי בגמרא לעיל ראינו שב"ד עונשין שלא מן הדין, אם כן, יכול היה רב יוסף לשורפה אף שלא היה מן הדין. הנימוק¹⁰ עונה 'דהתם סנהדרי גדולה הוא ורב גבורייהו אבל ב"ד בעלמא לא', דהיינו שלא נמצא בימינו ב"ד שעליהם נאמר שיכולים להרוג של מן הדין. אך הרמב"ם ורוב הראשונים¹¹ לא הסכימו עם הנימוק¹². לדעת פוסקים אלו מותר לב"ד להרוג שלא מן הדין לצורך השעה. וכדברי הרמב"ם בהלכות סנהדרין פכ"ד ה"ד: "יש לבית דין...להרוג מי שאינו מחוייב מיתה ולא לעבור על דברי תורה אלא לעשות סייג לתורה".

לדבריהם, לא רק לב"ד ישנה את הרשות הזאת אלא אף למוסד שלטוני הנקרא 'ז' טובי העיר¹³. טובי העיר הם אנשים אשר הקהל בחר להיות מושלים עליהם ויש להם השפעות גדולות על החברה. עד כדי כך

לאחרונה, בעקבות פיגועים שנעשו ע"י בני עוולה, עלה לאוויר הדין האם יש למדינה כוח להפעיל עונש מוות על מחבלים אשר מבצעים פעולות טרור. במאמר זה נרצה לדון, לעיון ולא למעשה, האם יש סמכות לממשלה לבצע עונש מוות למחבלים.

המקורות שיובאו כאן הם כמר מדלי מנושא רחב וכבד משקל זה ואין בהם כדי לפסוק הלכה אלא רק לעיון בלבד בבחינת להעלות את הדברים על שולחן מלכים.

הלכה ידועה היא שמאז שבטלה סנהדרין בטלה היכולת של בית הדין להעניש אדם בעונש מוות. אך אעפ"כ, השאירו לנו חז"ל כמה היתרים שאף בחלק מהם השתמשו הראשונים והורו להשתמש בעונש מוות גם לאחר שאין סנהדרין.

ההיתר הראשון מתחיל בגמרא בסנהדרין מו. "תניא רבי אליעזר בן יעקב אומר: שמעתי שבית דין מכין ועונשין שלא מן התורה, ולא לעבור על דברי תורה, אלא כדי לעשות סייג לתורה. ומעשה באחד שרכב על

² פסחים מד, ב. ע"ע רמב"ם מאכ"א פט"ו הלכה א-ו. נחלקו רבותינו הראשונים אם דין זה מדראורייתא או מדרבנן. להלכה קייל שמהתורה נאסר. עיין יו"ד צ"ח, ב'.

³ רמב"ם הל' מאכ"א פט"ו הכ"ח.

⁴ עיין יו"ד צ"ח סעיף א'.

⁵ תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה ס"ח ע"ב.

⁶ תורת הבית הארוך בית ד שער א וז"ל "ואם תאמר והלא נותן טעם לפגם מנבלה גמרינן לה וסתם נבלה הראוי לגר שמה נבלה. לא קשיא דהתם היינו להתירה בפני עצמה והילכך עד דמיפגמה לגמרי מאכילת גר אוסרה אבל איסור

תערובת שהולכין בו אחר נתינת טעמו כיוון שנותן טעם לפגם כל שהוא

בתערובתו מותר לפי שאינו נותן טעם דאדרבה פוגם".

⁷ עיין אנצ' תלמודית ערך התראה. אולי משם תדרשנו.

⁸ וכן בסנהדרין מה: וביבמות צ: ובגדר 'צורך השעה' ראה שו"ת ציץ אליעזר

חלק יט סימן נא אות ז'.

⁹ מוכח בשו"ת הרא"ש כלל סי' יג, וכן כלל כא' סימן ט. (כדאי לראות) ועוד

רבות.

¹⁰ רא"ש ב"ק פ"ט, ה': "שמעתי שב"ד עונשין..שלא מן הדין..או טובי העיר

שהמחוס רבים עליהם".

שהמרדכי כותב עליהם: "כל מי שנתמנה על הציבור הוא כאביר האבירים ויפתח בדרו כשמואל בדרו, וכל מה שעשה עשוי". ישנן מחלוקות רבות ביחס למקור סמכותם, האם צריכים את הסכמת אנשי העיר בהחלטותיהם, האם צריך דווקא שבעה ועוד. דינם של גדולי העיר מפוזר בשו"ע¹² ובש"ס¹³.

כדברי רוב הפוסקים כך פסק בשו"ע חו"מ סימן ב': "כל בית דין, אפילו אינם סמוכים בא", אם רואים שהעם פרוצים בעבירות (ושהוא צורך שעה), היו דנין בין מיתה.. ואפילו אין בדבר עדות גמורה... ודווקא גדול הדור, או טובי העיר שהמחום ב"ד עליהם".

האם ניתן להגיד שסמכותה של ממשלתנו היא משום שבעת טובי העיר? קשה להגיד כך, קודם כל, טובי העיר הם קבוצת אנשים שנבחרה להנהיג קהילה ולא מדינה. כמו כן, הרמ"א בחו"מ סימן לז סכ"ב פסק: "טובי הקהל הממונים לעסוק בצרכי רבים או יחידים, הרי הן כדיונים ואסורים להושיב ביניהם מי שפסול לדון משום רשעה"¹⁴. ולצערנו אין כל החכמים בממשלתנו כשרים לדון. יתרה מכך – כוחם של טובי העיר מוגבל כאשר יש חכם בעיר, וכך נפסק בחו"מ סימן רלא סעיף כח' שאם יש חכם חשוב ממונה על הציבור, אין סמכות לתקנות הקהל אלא בהסכמת החכם.¹⁴

אלא יש להגיד, וזה העיקר, שיש לדון שסמכות הממשלה בכלל, ולהרוג בפרט, היא לא רק מצד שבעת טובי העיר אלא מצד גדר הנקרא 'מלכות ישראל' כדברי הרב זצ"ל במשפט כהן סימן קמ"ד: "נראים הדברים, שבזמן שאין מלך, כיון שמשפטי המלוכה הם ג"כ מה שנוגע למצב הכללי של האומה, חוזרים אלה הזכויות של המשפטים ליד האומה בכללה. וביחוד נראה שגם כל שופט שקם בישראל דין מלך יש לו, לענין כמה משפטי המלוכה, וביחוד למה שנוגע להנהגת הכלל".

ט"ו בשבט בהלכה

ר' איתי און / שיעור ב' • פינת ההלכה

ב. לפירות האילן – ראש השנה הוא בט"ו בשבט, לדעת ב"ה שכידוע הלכה כמותם.

ונשאלת השאלה, מה עניינה של כפילות זו? מדוע הוסיפו לנו חכמים ראש השנה בשבט? ועוד, במה גרע ראש השנה שבשבט מחלקו של ראש השנה בתשרי?

תשובה לדבר ניתן לראות בדברי הריטב"א¹⁶: "טעם הדבר דכיון שאילן גדל על רוב מים של שנה שעברה וכל כיון שחונט בין תשרי לשבט אינו אלא מחמת יניקת מים שלפני ר"ה ושרף שעלה בו מחמת אותן מים ואותה יניקה הוא שהוציא פירות אלו הילכך עשאן הכתוב לפירות אלו כאלו חנטו קודם תשרי הואיל וחנטה משרף שלפני תשרי"

מסביר הריטב"א שבאמת הזמן הקובע לכל ענייני מעשרות הוא ראש השנה א' תשרי. אולם, יש לעשות חילוק בין שני סוגי חנטות, חנטה מחמת מי השנה שעברה וחנטה מחמת מי השנה הזו. פירות שחונטים מראש השנה עד ט"ו בשבט, חנטתם היא מחמת המים שירדו לפני ראש השנה, ואילו לאחר ט"ו בשבט הפירות חונטים ממי הגשמים שירדו לאחר ראש השנה. נמצא שלפי שיטת הריטב"א גם בפירות האילן א' תשרי הוא הקובע, אלא שבפירות האילן אנו הולכים לפי הזמן שבו מתחילים להיווצר הפירות הגדלים ממי השנה הבאה. דברי הריטב"א מיוסדים על דברי הירושלמי¹⁷: "רבי זעירא אמר, עד כאן הן חייני ממי השנה שעברה, מיכן והילך הן חייני ממי השנה הבאה"

במאמר זה ברצוני לסקור עניין הלכתי הקשור בטו' בשבט- עניין המעשרות.

התורה מצווה אותנו: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה"¹⁸

מפסוק זה למדנו שאין לעשר משנה על חברתה, לדוגמא – אסור לעשר מיכול שגדל בשנה החמישית על יבול שגדל בשנה השישית. יבול כל שנה חייב מעשר בפני עצמו.

מיד נשאלת השאלה, מתי הוא ראש השנה למעשר? איך נדע ממתו מתחילה שנת מעשר חדשה ואסור לעשר את התנובה שלה עם התנובה החדשה?

בתורה לא מצאנו רמז לכך, אלא ניתנה סמכות לחכמים לקבוע מהו ראש השנה לענייני מעשר, ומשעה שחכמים יקבעו את התאריך לתחילת השנה, הרי שמדין תורה אין לעשר משנה על חברתה.

חז"ל הגדירו לנו מה הם ראשי השנים: "אֲרֶבֶּעָה רָאשֵׁי שָׁנִים הֵם... בְּאַחַד בְּתִשְׂרִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְשָׁנִים וְלְשִׁמְשִׁין וְלִיּוֹבְלוֹת לְנִסְיָעָה וְלִירְקוֹת בְּאַחַד בְּשֶׁבֶט רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. בֵּית הֵלֵל אֹמְרִים בְּחֹמֶשׁ עָשָׂר בּו"¹⁹

ממשנה זו רואים שישנם שני ראשי שנים שונים:

א. לירקות – ראש השנה הוא בא' תשרי.

¹¹ חו"מ ב, לז, רלא. אר"ח קנז ועוד

¹² מגילה כו. ב"ב ה: ועוד

¹³ כך נראה גם בדבריו שהביא בסימן ב' "וכן נוהגין בכל מקום שטובי העיר בעירן כב"ד הגדול" וכיוון שסמכותם כב"ד לכן ז' טובי העיר יותר מוגבלים מאשר משפט המלך.

¹⁴ אך אולי אפשר לענות על סעיף זה אם הרבנות הראשית על שני רבניה, צטרפו להחלטת הממשלה הרי שהחלטתם תהיה קבילה.

¹⁵ וכן בשו"ת הריב"ש רנ"א, וכן הר"ן בדרוש י"א מדרשותיו.

¹⁶ שו"ת חת"ס או"ח סימן רת. ועיין שם כל הדיבור ובמיוחד דברי הרמב"ן שמביא ואכמ"ל.

¹⁷ אפשר להבין את שיטתו של הגר"ש גורן זצ"ל במיוחד על פי היתרו המופלג בדיני מלחמה "עד רדתה" אך אין כאן מקומו.

¹⁸ דברים י"ד כ"ב

¹⁹ ר"ה פ"א א'

²⁰ ר"ה י. ד"ה ופירות

²¹ ר"ה פ"א ה"ב

מי הגשמים ניכרים בהם, ועל כן אין שעת החנטה מבדילה בין ירק משנה אחת לחברתה. אולם פירות האילן שאינם גדלים כל השנה אלא בעונה מסוימת, אינם חיים על כל מים אלא על מי גשמים בלבד, בהם אנו מבחינים בין שנה לחברתה לפי הגשמים. באספנו את פירות האילן אנו יודעים מאיזה גשמים הם ינקו, אולם באספנו את הירקות איננו יודעים מאיזה מים הם ינקו, ועל כן אין לנו אלא שעת האסיפה.

יהי רצון שנזכה לשוב ולקיים מצוות תרומות ומעשרות כהלכתן בביאת גואל צדק ושיבת כל ישראל לאדמתם.

אולם, עדיין נשאלת השאלה מדוע לעניין פירות העץ אנו הולכים לפי יניקת המים, וכל פרי שחנט בין ראש השנה א' תשרי לט"ו בשבט הרי הוא כפרי שנה שעברה, למרות שחנט בפועל בשנה הבאה, ואילו לעניין ירק אין אנו הולכים לפי שעת יצירת הפרי אלא לפי לקיטתו? עונה על כך הגמרא²²: "ירק דרכו ליגדל על כל מים, ובשעת לקיטתו עשור".

כלומר, יש לנו דין מיוחד בירקות מכיוון שהם גדלים כל השנה, בחורף הם מושקים ממי גשמים ובימים שחונים יותר בהשקאה ואין

הבבא סאלי

ר' אביעד קרבנו • פינת גדולי ישראל

עוד מסופר עליו שיום אחד הופיע לפניו בחור על כסא גלגלים, הבחור ישב לפניו וסיפר שנפצע במלחמת יום הכפורים, ולאחר סידרת ניתוחים נשאר מרותק לכסא גלגלים כאשר רגל אחת בכלל לא מתפקדת, מצב הרגל אף אחל להתדרדר והיה חשש שיצטרך לקטוע לו אותה, אותו בחור שהיה מרוחק מתורה ומצוות שוכנע כמעשה של יאוש לנסוע לנתיבות אל הצדיק אולי יש אמת בכל אותם סיפורים ששמע על ה"נסים" שיכול הצדיק לעשות, שמע הרב את סיפורו של הבחור פנה אליו ושאלו:

- תפילין אתה מניח בכל יום? / - לא - ענה הבחור. / - על השבת אתה שומר? / - לא - באה התשובה. / - אם כן, התפלא הרב, תן תודה שרגל אחת שלך כן בריאה... הרי את הכח אנו מקבלים מאתו יתברך, ואם אין אנו עושים את רצונו, בידו לקחת מאתנו את אשר נתן לנו ולשתק אותנו כליל, ואתה שאינך הולך בדרך התורה והמצוות, מה שכן יש לך הוא מתנת חינוך.

מששמע זאת הבחור פרץ בבכי מר, שגרם התרגשות אצל כל הנוכחים. לאחר שנשתררה דומיה בחדר, היישר הרב את מבטו אל עיני הבחור ושאלו: - אם אברך ברפואה שלמה, ותוכל לקום על רגליך, האם תהיה מוכן לקבל עליך עול מצוות? / - כן - באה התשובה. / - אם כן - אמר הרב - תן לי את ידך, ואני מברך אותך ברפואה שלמה לעבודתו יתברך.

לאחר שנישק הבחור את ידי הרב, אמרו לו הנוכחים לנסות לקום על רגליו. להפתעתו הצליח מיד לעמוד, ואף לצעוד מספר צעדים ללא עזרת איש...

בעודו המום מהשינוי הכביר שחל במצבו, ניסה להלך במהירות יותר גדולה, ועד מהרה מצא את עצמו ליד דלת דירתו של הרב. בקפיצה יצא החוצה, והחל לרוץ כשהוא פונה לעוברים ושבים בשאלה, היכן יש טלפון ציבורי? הטלפון הקרוב ביותר היה בישיבת הנגב מרחק כמאתיים מטרים מבית הרב, לשם הגיע הבחור בריצה, ובהתרגשות לא רגילה דיבר עם משפחתו, וסיפור להם בפרוטרוט את אשר קרהו בבית הרב. בחורי הישיבה ששמעו בהשתאות את סיפורו לא האמינו למשמע אוזנם, אך לאחר שחזר על סיפורו נתפסו לאוירת התעלות נפלאה, שילבו יד ביד ויצאו בריקוד של שמחה ביחד עם הבחור להודות להקדוש ברוך הוא על הישועה הגדולה. יותר מאוחר הגיעו רבים לבית הרב והשתתפו שם בסעודת הודיה מיוחדת לכבוד הנס הגדול.

הבחור המאושר שמר את הבטחתו ושינה באופן יסודי את אורחות חייו, אך לא רק הוא חזר בתשובה, אלא רבים שנוכחו ושמעו את הסיפור, לא שכחוהו זמן רב והתחזקו באמונה וביראת שמים.

בשבת הזו, שב"ק פר' בא, יחול יום ההילולא ר' ישראל אבוחצירא זצ"ל הידוע בכינויו 'הבבא סאלי'. רבי ישראל נולד בעיר ריסאני שבמרוקו בשנת תר"ן, למשפחת אבוחצירא הנודעת כשושלת רבנים מקובלים ובעלי מופתים, אביו של רבי ישראל הוא רבי מסעוד אבוחצירא בנו של רבי יעקב בעל ה'אביר יעקב'. אחיו של רבי ישראל הם רבי דוד ורבי יצחק הידוע בכינוי ה'בבא חאקי'.

רבי ישראל המכונה 'סידנא בבא סאלי' שפירוש הכינוי זה אדוננו האבא המתפלל, הרגיל את עצמו בסיגופים שלא לאכול בשר וכמו כן לצום בימי החול. בגיל 13 השיא לו אביו את בת אחותו, אך היא נפטרה לאחר כשנתיים בעת לידת בתם, שגם כן לא שרדה. לאחר מספר חודשים התחתן בגיל 16 עם פרחא אמסלם ונולדו לו ממנה תשעה ילדים שרק שלושה מהם הגיעו לגיל בגרות, אשר המוכר בהם הוא ה'בבא מאיר'. רבי ישראל התחתן גם עם מרים אמסלם, ממנה נולדו לו ארבעה ילדים. בשנת תשמ"ה היא נהרגה בתאונת דרכים, ולאחר מכן נישא רבי ישראל ברביעית עם הרבנית סימי אשר חיה עד היום.

בגיל 18 החליף את אביו שנפטר, בראשות הישיבה. לאחר מספר שנים עלה לארץ אך חזר למרוקו בעקבות המצב הרוחני ששרר שם. בשנת תשכ"ד עלה שוב פעם לארץ שם גר עד יום פטירתו בד' שבט תשמ"ג.

בדרך לישראל האוניה עומדת לטבוע

בדרכו של הבבא סאלי לישראל הוא הפליג באוניה. במשך ההפלגה הוא הסתגר בתא שלו, וישב ללמוד תורה. לפתע פרצה סערה ביים, שהתחילה לטלטל את האוניה. האוניה עמדה לטבוע בכל רגע. האנשים שהיו על האוניה רצו אל רב החובל, ואמרו לו שיש על האוניה צדיק גדול. הם הלכו אל התא של הבבא סאלי ודפקו בדלת. הוא פתח ושאל מה קרה. אמרו לו: "רבינו, המצב קשה, האוניה עומדת לטבוע, בבקשה שכבודו יעשה משהו". אצל הבבא סאלי היה גביע של קידוש, הגביע היה של סבו, רבי יעקב אבוחצירא, והוא היה מקדש עליו בליל שבת. הוא לקח את הגביע ומזג בו יין, בירך עליו "בורא פרי הגפן", שתה מעט מהיין ושפך את הנותר ביים. ברגע שנשפך היין, הים נעשה כמו שקט כמו ראי. בכל האוניה דיברו על זה והיה רעש גדול.

כשהגיעו לישראל חיכו אלפים בחוף, כי ידעו שהבבא סאלי מגיע. כשהם שמעו את הסיפור היה רעש גדול מאוד. זה רק כדי שנבין מי זה היה הבבא סאלי הקדוש. "צדיק גוזר והקב"ה מקיים". רק נבין מה זאת ברכה של צדיק, נראה איך מהשיריים של הכוס שהוא ברך עליו הים נרגע. הים, עם כל הגדולה שלו, לא יכול לעשות יותר שום דבר: "הבבא סאלי פה!"...